

TAPE program radionica *Upravljanje audiovizualnim kolekcijama*

Amsterdam, Nizozemska, 18.–24. travnja 2007.

Svatko tko je odrastao i živio u 20. stoljeću imao je priliku da njegovo iskustvo života i prošlosti bude bogatije i na neki način stvarnije od svih generacija prije njega.

Razvoj tehnologije zapisa zvuka, slike i pokreta stvorili su jedinstvenu priliku da današnje generacije svojim očima mogu vidjeti i čuti slike i zvukove koji bi prije nekih 150 godina bili zauvijek izgubljeni.

Osim te memorijske funkcije, novi su mediji ujedno smanjili svijet i proširili naše iskustvo do neslućenih granica, tako da danas, u udobnosti svog doma možemo gledati ljude kako hodaju po Mjesecu, amazonska plemena, život stotinama metara ispod površine vode, kako izgleda otkucaj ljudskog srca, možemo čuti pjesmu kitova i glas Marije Callas. Sve te slike i zvuci postali su dio našeg zajedničkog sjećanja i iskustva koje obogaćuje naše živote.

Da bi to iskustvo nastalo i opstalo bila su potrebna određena tehnička sredstva, izumi i mediji koji su poslužili kao nosači, jedinstveni zapisi naše prošlosti. Stotine milijuna ploča, filmova, traka, fotografija, diskova svih vrsta od magnetskih do optičkih sadrže u sebi memoriju jednog novog doba koje je započelo sredinom 19. stoljeća ali ta memorija je isto ugrožena.

Svim tim zapisima i medijima prijeti nepovratno nestajanje uslijed starosti, fizičke i kemijske nestabilnosti, opasnosti od raznih bioloških elemenata, trošenja, gubitka podataka na najrazličitije zamislive načine. Zaštita i restauracija tih medija tako postaje jedna od glavnih zadaća filmskih i audio arhiva, specijaliziranih laboratorija, raznih stručnih grupa i asocijacija. Jedna od njih je i European Commission on Preservation and Access (ECPA) koja je u suradnji sa International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA) organizirala program obrazovanja Training for Audiovisual Preservation in Europe.

TAPE Program imao je za zadaću obučiti stručne osobe u zaštiti i omogućavanju pristupa audiovizualnim materijalima i kolekcijama u onim organizacijama i ustanovama koje posjeduju takvu građu. Glavno težište stavilo se na digitalizaciju građe koja je zbog svojeg akademskog, arhivskog ili muzejskog porijekla često sakrivena od pogleda te nema izravnu komercijalnu vrijednost ali zbog svoje jedinstvene vrijednosti zaslužuje pristup korisnika.

Tako je u Amsterdamu u Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences, od 18. do 24. travnja 2007. održana treća radionica u sklopu TAPE programa na temu »Upravljanje audiovizualnim kolekcijama«.

Cilj radionice bio je proučiti različite karakteristike filmskih, video i audio zapisa te sistema njihovog snimanja, postupke koji su potrebni za uspješnu zaštitu postojećih nosača filmskog, audio i video zapisa, njihove sličnosti i razlike. Osim toga, radionica je imala ulogu upoznavanja polaznika sa najnovijim i standardnim postupcima prebacivanja s medija na medij, dosezima i problemima digitalizacije,

tehničkom podrškom za uspješnu zaštitu i dostupnost korisnicima. Ovdje ću samo nabrojiti neke od tema koje su bile prezentirane od strane vrhunskih predavača:

- Osnovni koncepti organizacije projekta / Yola de Lusenet
- AV nosači: sistemi snimanja, stabilnost i trajnost / Dietrich Schuller, Albrecht Hafner
- Formati: oprema i zastara / Franz Pavuza, Dietrich Schuller
- Komprimiranje audio i video signala / Albrecht Hafner, Franz Pavuza
- Ekstrakcija signala (analognog i digitalnog) / Dietrich Schuller, Franz Pavuza
- Digitalni sistemi pohrane / Albrecht Hafner
- Film / Martin Koerber, Elif Rongen-Kayanakci
- Trendovi u katalogiziranju audiovizualnih medija / Annemieke de Jong
- Od plana do projekta / Richard Wright

U sklopu radionice organiziran je i posjet Haghe Films laboratoriju u kojem su predstavljeni postupci pri foto-kemijskoj restauraciji filmske vrpce te digitalizacija i digitalna restauracija filma te Netherlands Institute for Sound and Vision u kojem je predstavljen, pored različitih zbirki jedinstven projekt digitalizacije nacionalnog radio i televizijskog programa koji se odvija simultano sa njegovim emitiranjem.

Kao što se može vidjeti iz programa radionice, dvadesetak polaznika iz 17 zemalja imali su zahtjevan raspored predavanja ne bi li savladali dosta široko područje kojim se radionica bavila. Na kraju radionice svaki je polaznik održao kratku prezentaciju na zadanu temu.

TAPE program se pokazao kao mjesto znanja i kontakata stručnjaka iz različitih sredina koji su u zajedničkom radu pomogli otvoriti nove perspektive u radu te potvrditi ili korigirati svoje znanje u zaštiti audio, video i filmskih zapisa, stoga je šteta da je TAPE radionica 2007. bila posljednja koja se održala pošto je trogodišnji TAPE program završio s radom.

Koliko je program uspio u svom cilju da pokrene svijest o potrebi zaštite i pristupa filmu kao arhivskom gradivu, kao i uvođenju novih tehnologija u tom poslu ostaje tek da vidimo, no ostaje činjenica da je u posljednje tri godine na TAPE radionicama 60-ak polaznika iz svih krajeva Europe uspjelo proširiti svoje znanje u tom području za koje gotovo da i nema specijalističkog formalnog obrazovanja.

Mladen Burić